

Pārtikas un veterinārais
dienests

Prasības dzīvnieku pārvadāšanā

2019

Novietņu uzraudzības daļas vecākā eksperte
Tatjana Pastare

Pārtikas un veterinārais
dienests

Vispārīgi

Dzīvnieku pārvadāšana ir sarežģīts process, kas prasa no personas, kas ar to nodarbojas, īpašas zināšanas un lielu atbildību.

Pārvadājot dzīvniekus, ir jārēķinās, ka jūsu krava ir dzīva: tā elpo, kustas, tai nepieciešams ēst un dzert, tai ir noteikta uzvedība, ar kuru jums ir jārēķinās.

Jo kvalitatīvāk tiks veikts pārvadāšanas process un labāk tiks nodrošināta dzīvnieku labturība pārvadāšanas laikā, jo ātrāk un veiksmīgāk dzīvnieks spēs atgūties pēc pārvadājuma (atgūs iepriekšējo svaru un produktivitāti).

Pārtikas un veterinārais
dienests

Stress

Lai cik
pārvadājums
būtu
kvalitatīvi
organizēts un
veikts,
dzīvniekiem
tas vienmēr
radīs stresu.

Pārvadājuma stress vienmēr ietekmēs:

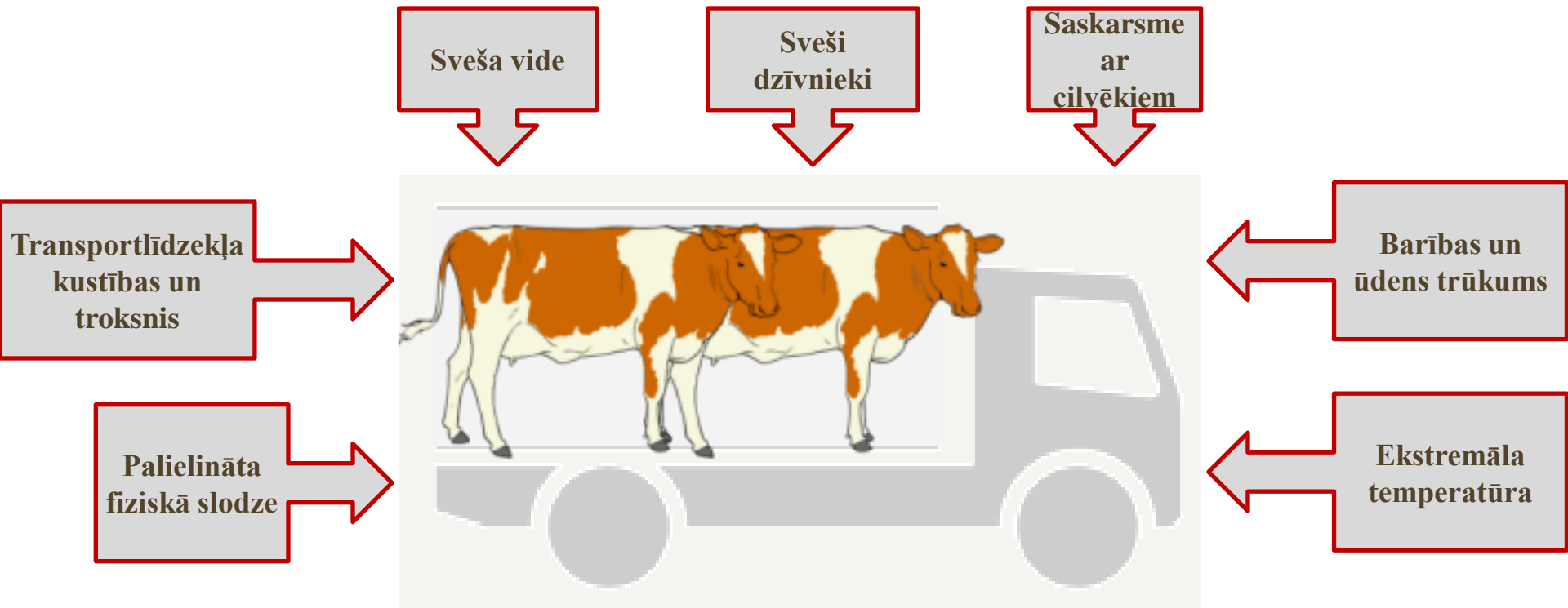
- dzīvnieku veselības stāvokli (tie būs vairāk pakļauti dažādām gremošanas sistēmas un respiratorām saslimšanām);
- produktivitāti;
- dzīvnieka svaru (ķermeņa svars samazināsies - piemēram, teļiem ķermeņa svars atgriežas līdz iepriekšējam tikai 5-10 dienās pēc pārvadājuma).

Lai mazinātu stresa ietekmi uz dzīvniekiem ir svarīgi rūpīgi pārdomāt transportēšanas maršrutu un sagatavoties pārvadājumam.

Pārtikas un veterinārais dienests

Stresa cēloņi pārvadājuma laikā

Pārtikas un veterinārais
dienests

Likumdošana

09.12.1999. likums "Dzīvnieku aizsardzības likums"

18.06.2013. Ministru kabineta noteikumi Nr.322 „Dzīvnieku pārvadāšanas noteikumi”

Padomes Regula (EK) Nr.1/2005 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas un saistīto darbību laikā un grozījumu izdarīšanu Direktīvās 64/432/EEK un 93/119/EK un Regulā (EK) Nr. 1255/97 (turpmāk – Regula 1/2005)

**Nedrīkst radīt
dzīvniekiem
nevajadzīgas
ciešanas!!!**

Pārtikas un veterinārais
dienests

Vispārīgas prasības

Likumdošanas prasības, ekonomiskie aspekti, ētiskas normas pieprasa, ka dzīvnieki ir jāpārvadā ievērojot to drošību un labturību.

Pārvadājums jāplāno un jāorganizē tā, lai pēc iespējas samazinātu pārvadājuma laiku un dzīvniekiem pārvadājuma laikā būtu nodrošināts viss nepieciešamais, lai tiktu nodrošināta to labturība.

Dzīvniekiem jābūt piemērotiem paredzētajam pārvadājumam pirms pārvadājuma sākuma un visa pārvadājuma laikā.

Dzīvnieku pārvadājumiem jāizmanto konkrētai sugai piemērots transporta līdzeklis, kas konstruēts un ekspluatēts tā, lai tiktu nodrošināta dzīvnieku drošība un nebūtu iespējas pārvadājuma laikā dzīvniekus ievainot vai radīt tiem ciešanas.

Personālam, kurš nodarbojas ar dzīvnieku pārvadāšanu, jābūt apmācītam un jāveic savi pienākumi tādā veidā, lai neradītu dzīvniekiem ievainojumus vai nevajadzīgas ciešanas.

Pārvadājuma laikā ir jānodrošina konkrētai sugai paredzēti apstākļi un pietiekama platība, kā arī dzīvniekiem jābūt pabarotiem, padzirdītiem un atpūtinātiem.

Pārtikas un veterinārais
dienests

Atbildības

Pārvadātājs ir tieši atbildīgs par dzīvnieku drošību un labturību pārvadājuma laikā un netieši par turpmāko ekonomisko aspektu un pārtikas kvalitāti.

Dzīvnieka turētājs ir atbildīgs par dzīvnieka sagatavošanu pārvadājumam.

Noteikumu ievērošanu, attiecībā uz dzīvnieku piemērotību pārvadāšanai, nodrošina dzīvnieku turētāji izbraidīšanas vietā, pārkraušanas vietā vai galamērķa vietā, kā arī **savākšanas centru operatori**.

Pārvadājuma organizētājs nodrošina, ka pārvadājumā dzīvnieku labturība netiek apdraudēta sakarā ar pārvadājuma dažādu posmu nepietiekamu saskaņošanu.

Pārtikas un veterinārais
dienests

Pārvadājuma dokumenti

Pārvadātāja atļauja (TIPS1 vai TIPS2)

Kvalifikācijas sertifikāts (šoferiem un pavadoņiem)

**Transportlīdzekļa atbilstības sertifikāts
(«TIPS2 mašīnām»)**

Dzīvnieku pavaddokumenti:

- Veterinārais (veselības) sertifikāts
- Pārvadājuma žurnāls

Pārtikas un veterinārais
dienests

Dzīvnieku piemērotība pārvadājumam

Labs vispārīgais stāvoklis

- modrs, reaģējošs dzīvnieks;
- spodra un sausa āda;
- normāla elpošana;
- normāla ķermeņa temperatūra (37,5 - 39,5°C);
- stāvēt un staigājot sadala svaru vienmērīgi uz visām ekstremitātēm;
- taisna muguras līnija;
- nav redzamu sāpju pazīmju

Dzīvniekiem jābūt piemērotiem paredzētajam pārvadājumam pirms pārvadājuma sākuma un visā pārvadājuma laikā!

Nedrīkst pārvadāt:

- Dzīvniekus, kas ir ievainoti vai izrāda fizioloģiska vājuma vai patoloģisku procesu pazīmes;
- Grūsnas mātītes, no kuru paredzētā grūsnības laikposma ir pagājuši 90% vai vairāk (vid. 285 dienas);
- mātītes, kas ir atnesušās iepriekšējā nedēļā.

Papildus pārvadājumos virs 8 stundām nedrīkst pārvadāt:

- teļus jaunākus par 14 dienām bez mātes;

Barojošas, no pēcnācējiem nodalītas mātītes slauc ne retāk kā 1 reizi 12 stundās.

Nagi – veseli, sakopti, nav pārauguši.

Pārtikas un veterinārais
dienests

Dzirdināšana un barošana

**Karstajā laikā
ūdens patēriņš
palielināsies.
Aukstajā laikā
palielināsies
barības
patēriņš.**

8 – 10 dienas pirms pārvadājuma, ieteicams dzīvniekus barot, līdzīgi kā plānots tos barot pārvadājuma laikā.

Dzīvniekiem jābūt iespējai padzerties pirms pārvadājuma. Beidzot pārvadājumu dzīvniekiem ir jābūt iespējai padzerties un jāpiedāvā maza lopbarības deva.

Līdzī paņemtajam barības un ūdens daudzumam (1,5% no derīgās kravas) jābūt pietiekamam visam transportēšanas laikam.

Transportlīdzekļa barošanas un dzirdīšanas aprīkojumam ir jābūt piemērotam attiecīgajai dzīvnieku sugai un vecumam.

Pārtikas un veterinārais
dienests

Nevajadzētu lietot elektrošoku, bet ja to lieto, tad tikai attiecībā uz pieaugušiem liellopiem, kas atsakās kustēties un ar nosacījumu, ka priekšā ir brīva telpa. Strāvas triecienu ilgums nedrīkst pārsniegt 1 sekundi un tos drīkst piemērot tikai gurnu daļas muskuļos.

Darbības un apiešanās ar dzīvniekiem

Dzīvnieku iekraušana un izkraušana

- Iekraušanas un izkraušanas laikā nodrošina pienācīgu apgaismojumu.
- Ja iekraušana vai izkraušana ilgst ilgāk nekā 4h, dzīvniekiem ir jānodrošina atbilstīgs aprīkojums, lai izvietotu, barotu un dzirdītu dzīvniekus ārpus transportlīdzekļa, tos nepiesienot.

Ir aizliegts:

- dunkāt, spārdīt, spiest jūtīgās ķermeņa daļas un saspiest ar mehāniskiem līdzekļiem;
- vilkt aiz ragiem, ausīm, pēdām, astēm;
- izmantot noasinātus priekšmetus;
- tīšam aizturēt dzīvnieku, kas tiek vests caur aprīkojumu, kur tiek veiktas darbības (piemēram: svāri, stelles u.c.);
- piesiet aiz ragiem, deguna gredzeniem un sasiet kājas.

Pārtikas un veterinārais
dienests

Nodalīšana

Nodala:

- dažādu sugu dzīvniekus;
- ievērojami atšķirīgu izmēru un vecumu dzīvniekus;
- vaislas bulļus;
- tēviņus no mātītēm;
- ragaiņus no bezragainiem;
- savstarpēji naidīgus;
- piesietus un nepiesietus;
- pārvadājuma laikā saslimušos vai ievainotos.

Pārtikas un veterinārais
dienests

Izvietošanas blīvums

Liellopiem skaitļi var atšķirties atkarībā ne tikai no dzīvnieku svara un lieluma, bet arī no to fiziskā stāvokļa, meteoroloģiskajiem apstākļiem un paredzamā pārvadājuma laika.

**Samaziniet
dzīvnieku
blīvumu
karstajā laikā!**

Kategorija	Aptuvenš svars (kg)	Platība (m ²) katram dzīvniekam
Mazi teļi	50	0,30 līdz 0,40
Vidēja lieluma teļi	110	0,40 līdz 0,70
Lieli teļi	200	0,70 līdz 0,95
Vidēja lieluma liellopi	325	0,95 līdz 1,30
Lieli liellopi	550	1,30 līdz 1,60
Ļoti lieli liellopi	>700	>1,60

Saskaņā ar EK rekomendācijām, pārvadājot liellopus, griestiem jābūt 20 cm augstākiem par lielākā dzīvnieka skausta augstumu.

Pārtikas un veterinārais
dienests

Pārvadājuma laiks

Pārvadājums sākas no pirmā dzīvnieka iekraušanas transportlīdzeklī un beidzas pēc pēdējā dzīvnieka izkraušanas no transportlīdzekļa.

Transportēšana	Atpūta	Transportēšana	Atpūta
Liellopi, aitas, kazas			
14 h	1 h Ūdens Ja vajadzīgs baro	14 h	24 h Dzīvnieki ir jāizkrauj Ūdens Barība

Pārtikas un veterinārais
dienests

Prasības transporta līdzeklim

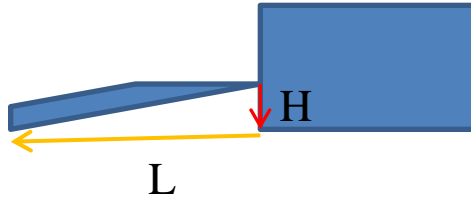

- Transporta līdzeklim jābūt skaidri redzamam marķējumam, kas norāda uz dzīvu dzīvnieku klātbūtni;
- dzīvnieki tiktu aizsargāti pret sliktiem klimatiskajiem apstākļiem;
- tiktu novērsta dzīvnieku izbēgšana vai izkrišana, un tas varētu izturēt kustības radīto slodzi;
- dzīvnieku nodalījumā nodrošina pietiekamu telpu, un katrā līmenī nodrošina piemērotu ventilāciju virs dzīvniekiem, kad tie atrodas dabīgā stāvus stāvoklī, kas neierobežo dzīvnieku dabiskās kustības;
- tiktu nodrošināta iespēja piekļūt dzīvniekiem apskates veikšanai un aprūpei;
- barošanas un dzirdināšanas aprīkojumam jābūt piemērotam pārvadājamo dzīvnieku sugai;

Pārtikas un veterinārais
dienests

Prasības transporta līdzeklim

Rampas stāvums (%) =
 $H : L \times 100$, kur

- H - augstums no rampas augstākās malas līdz zemei;
- L - rampas garums, mērot horizontāli pa zemi no vietas, kur ir rampas augstākā mala, līdz vietai, kur iedomātais rampas plaknes pagarinājums beidzas.

- grīdas virsma būtu neslīdoša un grīdas virsma līdz minimumam samazinātu urīna vai izkārnījumu noplūdi (pārvadājumos virs 8 h obligāti jālieto pakaiši);
- tiktu nodrošināts pietiekams apgaismojums dzīvnieku apskatei un aprūpei pārvadāšanas laikā;
- starpsienas ir pietiekami stipras, lai izturētu dzīvnieku svaru;
- jābūt aprīkotam ar iekraušanas/izkraušanas aprīkojumu - aitām un liellopiem (izņemot teļus) rampa 26 grādu leņķī (vai 50 %). Ja rāmpa ir augstāka par 10 grādu leņķī (vai 17,6 %), tai jābūt aprīkotai ar sprāšļiem, kas atvieglo dzīvnieku kāpšanu;
- transporta līdzeklim jābūt nekavējoties iztīrītiem un dezinficētiem pēc katra dzīvnieku pārvadājuma un pēc nepieciešamības pirms jaunas dzīvnieku iekraušanas.

Pārtikas un veterinārais
dienests

Papildus prasības tālo pārvadājumu transporta līdzeklim

- gaišas krāsas jumts un pienācīga izolācija;
- aprīkotam ar starpsienām, vienlaicīgi nodrošinot visu dzīvnieku piekļūšanu ūdenim;
- aprīkotam ar ūdens padeves iekārtu, kas ļauj pārvadājuma laikā padot ūdeni vienmēr, kad tas ir nepieciešams, tā lai katrs dzīvnieks varētu piekļūt ūdenim (tvertņu koeficients ir vismaz vienāds ar 1,5% no derīgās kravas);
- ventilācijas sistēmai jānodrošina, ka transportlīdzekļa iekšpusē pārvadājuma laikā var patstāvīgi uzturēt temperatūru amplitūdā no 5°C līdz 30°C visiem dzīvniekiem ar +/-5°C pielaidi. Tai jāspēj darboties autonomi vismaz 4 stundas neatkarīgi no transportlīdzekļa dzinēja;
- temperatūras kontroles sistēmai un signalizācijas sistēmai, kas brīdina par to, ka temperatūra pārsniedz pieļaujamās robežas, kā arī datu registrācijas aprīkojumam;
- aprīkotam ar navigācijas iekārtu.

Pārtikas un veterinārais
dienests

Riski, pārvadājot dzīvniekus uz trešajām valstīm

Ekstremālas gaisa temperatūras

Vairāku valstu robežu šķērsošana

Nav atzītu atpūtināšanas punktu

Parasti ļoti gari pārvadājumi – barība, ūdens?

Pārtikas un veterinārais
dienests

Paldies par uzmanību !

